

Bruxelles, 22.5.2018.
COM(2018) 267 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Nova europska agenda za kulturu

{SWD(2018) 167 final}

1. Uvod

Na 60. obljetnicu Ugovorâ iz Rima čelnici 27 država članica i institucija EU-a opredijelili su se za Uniju *u kojoj će građani imati nove mogućnosti za kulturni, društveni i gospodarski rast. [...] Unij[u] koja čuva našu kulturnu baštinu i promiče kulturnu raznolikost*¹. To je potvrđeno na sastanku na vrhu koji su čelnici održali u Göteborgu u studenom 2017. te na sastanku Europskog vijeća u prosincu 2017.², na kojima se naglasilo i da je Europska godina kulturne baštine 2018.³ ključna mogućnost da se podigne razina svijesti o društvenoj i gospodarskoj važnosti kulture i baštine.

Komisija je u svojoj Komunikaciji „*Obrazovanjem i kulturom jačati europski identitet*“⁴ navela da je *u zajedničkom interesu svih država članica da iskoriste pun potencijal obrazovanja i kulture kao pokretača otvaranja novih radnih mjesta, postizanja socijalne pravednosti i aktivnog građanstva, ali i sredstva za doživljavanje europskog identiteta u svojoj njegovoj raznolikosti.*

Bogata europska kulturna baština i dinamični europski kulturni i kreativni sektori osnažuju europski identitet te stvaraju osjećaj pripadnosti. Kulturom se promiče aktivno građanstvo, zajedničke vrijednosti, uključivost i međukulturni dijalog u Europi i diljem svijeta. Ona zbližava ljude, uključujući nedavno pridošle izbjeglice i druge migrante, te nam pomaže da se osjećamo dijelom zajednica. Kultura i kreativne industrije mogu i poboljšati život, preobraziti zajednice, doprinijeti otvaranju radnih mjesta i potaknuti rast te mogu imati neizravne učinke na druge gospodarske sektore.

Nova europska agenda za kulturu („Nova agenda“) odgovor je na poziv europskih čelnika da se učini više, s pomoću kulture i obrazovanja, da se izgrade povezana društva te da se ponudi *vizija atraktivne Europske unije*⁵. Njome se nastoji iskoristiti puni potencijal kulture kako bi se pomoglo izgraditi uključiviju i pravedniju Uniju u kojoj se podupiru inovacije, kreativnost te održiva radna mjesta i rast.

2. Izazovi i ciljevi

Izašavši iz teške financijske krize, Europa se suočila sa sve većim društvenim nejednakostima, raznolikim stanovništvom, populizmom, radikalizacijom i terorističkim prijetnjama. Nove tehnologije i digitalne komunikacije mijenjaju društva, životne stilove, navike potrošača i odnose moći u gospodarskim lancima vrijednosti. U tom promjenjivom okruženju uloga kulture nikad nije bila važnija. U anketi Eurobarometra iz 2017. 53 % ispitanika smatra da države članice imaju puno zajedničkih vrijednosti, a 40 % ispitanika smatra da se njihov pojam o zajedničkim vrijednostima uvelike razlikuje. Kultura može pomoći u tome da se premosti taj jaz jer je ona na vrhu popisa čimbenika s najvećim potencijalom za stvaranje osjećaja pripadnosti zajednici⁶. Međutim, podaci Eurostata pokazuju da više od trećine Europljana uopće ne sudjeluje u kulturnim aktivnostima⁷. Stoga postoji jasan prostor za povećanje sudjelovanja u kulturnom djelovanju, čime bi se Europljani ujedinili i iskusili ono što nas povezuje umjesto onoga što nas dijeli. Međutim, fragmentacija tržišta, nedovoljan pristup financiranju i nesigurni ugovorni uvjeti i dalje ometaju kulturne i kreativne sektore i smanjuju prihod stručnjaka iz tih područja.

¹ [Rimska deklaracija, ožujak 2017.](#)

² [Zaključci Europskog vijeća, prosinac 2017.](#)

³ <https://europa.eu/cultural-heritage/>

⁴ [COM\(2017\) 673](#)

⁵ [Izjava iz Bratislave, rujna 2016.](#)

⁶ [Eurobarometar br. 87, proljeće 2017.](#)

⁷ [Eurostat, studeni 2017.](#)

Novom agendom, poduprtom odgovarajućim financijskim sredstvima, iskoristit će se sinergije između kulture i obrazovanja te će se osnažiti veze između kulture i drugih područja politike. Njome će se pomoći i kulturnim i kreativnim sektorima da prevladaju izazove i iskoriste mogućnosti koje proizlaze iz digitalne promjene.

3. Pravna osnova i prvi koraci

Pravna osnova za djelovanje u području kulture na razini EU-a su članak 3. Ugovora o Europskoj uniji i članak 167. Ugovora o funkcioniranju Europske unije⁸. Države članice imaju isključivu nadležnost u području kulturne politike, a uloga Unije je poticanje suradnje te podupiranje i dopunjavanje mjera država članica. Politička suradnja EU-a dobila je znatnu potporu u okviru Komunikacije Komisije iz 2007. o europskoj agendi za kulturu u globaliziranom svijetu⁹, koju je podržalo Vijeće¹⁰. I Europski parlament podržao je tu agendu političkim rezolucijama i pilot-projektima.

Otad su države članice poduzele impresivan broj mjera¹¹, nadahnute političkom suradnjom EU-a u okviru uzastopnih planova rada Vijeća koji se odnose na kulturu, u okviru projekata financiranih programima EU-a te u okviru makroregionalnih strategija¹².

Europsko vijeće sad je EU-u zadalo zadatak da učini više u tom području te da dodatno *razmotre moguće mjere koje se, među ostalim, odnose na pravne i financijske okvirne uvjete za razvoj kulturnih i kreativnih industrija te za mobilnost profesionalaca u kulturnom sektoru*².

4. Strateški ciljevi i mjere

Nova agenda ima tri strateška cilja sa socijalnom, gospodarskom i vanjskom dimenzijom.

4.1 Socijalna dimenzija – iskoristiti snagu kulture i kulturne raznolikosti za socijalnu koheziju i dobrobit

- Poticanje kulturnog kapaciteta¹³ svih Europljana stavljanjem na raspolaganje čitavog niza kulturnih aktivnosti i pružanjem prilika za aktivno sudjelovanje
- Poticanje mobilnosti stručnjaka u kulturnim i kreativnim sektorima te uklanjanje prepreka njihovoj mobilnosti
- Zaštita i promicanje kulturne baštine Europe kao zajedničkog resursa kako bi se podigla razina svijesti o našoj zajedničkoj povijesti i vrijednostima te osnažio osjećaj zajedničkog europskog identiteta

Sudjelovanje u kulturnom djelovanju povezuje ljude. Kultura je idealno sredstvo komunikacije usprkos jezičnim preprekama, ona osnažuje ljude i olakšava socijalnu koheziju, uključujući među izbjeglicama, drugim migrantima i domaćim stanovništvom. U skladu s Europskom agendom iz 2007. kreatori politika i stručnjaci dogovorili su se na koji se način

⁸ Članci 173. i 208. također su relevantni za kreativne industrije i razvojnu suradnju.

⁹ [COM\(2007\) 242](#)

¹⁰ [2007/C 287/01](#)

¹¹ U dokumentu SWD/2018/167, radnom dokumentu službi Komisije priloženom ovoj Komunikaciji, daje se pregled mjera u okviru Agende iz 2007., pojedinosti o mjerama predloženima u ovoj novoj Agendi i druge relevantne mjere koje su u tijeku ili se planiraju, te pojedinosti o savjetovanjima, statističkim podacima i anketama na kojima se temeljila.

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/cooperation/

¹³ „Kapacitetni pristup” razvio je Amartya Sen. Do njegove primjene na kulturu došlo je nedavno.

može iskoristiti participativna umjetnost za promicanje razumijevanja, osnaživanje ljudi te povećanje samopouzdanja¹⁴.

Kultura je transformacijska sila za obnovu zajednice. Dokaz za navedeno su uspješna 30-godišnja povijest inicijative Europske prijestolnice kulture te kulturni infrastrukturni projekti koji se financiraju iz europskih strukturnih i investicijskih fondova. U okviru Europske godine skreće se pozornost na transverzalni doprinos baštine europskim društvima i gospodarstvima. To je nov, prilagodljiv pristup oblikovanju našeg izgrađenog okoliša koji se temelji na kulturi¹⁵.

Sudjelovanjem u kulturnom djelovanju poboljšavaju se i zdravlje i dobrobit. Nedavno je među Europljanima provedena anketa u kojoj se 71 % ispitanika složilo da se „kvaliteta života može poboljšati kad se živi blizu mjesta povezanih s europskom kulturnom baštinom”¹⁶. Istraživanje¹⁷ potvrđuje da je pristup kulturi drugi po važnosti kad je riječ o psihološkoj dobrobiti, a prethodi mu jedino zdravlje.

Međutim, i dalje postoje socijalne i financijske prepreke sudjelovanju u kulturnom djelovanju unatoč tomu što se kulturne organizacije nastoje prilagoditi promjenjivim obrascima kulturne potrošnje i sastava stanovništva. Stoga se predlaže novi pristup u kojemu je kulturni kapacitet vodeće načelo. To znači da se stavlja na raspolaganje čitav niz kvalitetnih kulturnih aktivnosti, promiču se mogućnosti za sudjelovanje i stvaranje dostupne svima te se jačaju veze između kulture i obrazovanja, socijalne politike, urbane politike, istraživanja i inovacija¹⁸.

Da bi se povećalo sudjelovanje, potreban je veći protok europskih umjetničkih djela i stručnjaka u europskim kulturnim i kreativnim sektorima. Na temelju čvrstih dokaza¹⁹ EU će nastaviti podupirati politiku i osiguravati financijska sredstva, ali države članice morat će se dodatno potruditi da uklone administrativne prepreke poput rizika od dvostrukog oporezivanja umjetnika i zaposlenika u području umjetnosti.

---

¹⁴ [Otvorena metoda koordinacije i glasovi kulture, 2014., 2016. i 2017.](#)

¹⁵ U skladu s [Deklaracijom o visokokvalitetnoj kulturi građenja za Europu, iz Davosa 2018.](#)

¹⁶ [Posebno izvješće Eurobarometra iz 2017.](#)

¹⁷ [Sacco et al., 2011., *The Interaction Between Culture, Health and Psychological Well-Being*](#) („Interakcija između kulture, zdravlja i psihološke dobrobiti”). Dokazi o zdravlju i dobrobiti prikupljaju se i otvorenom metodom koordinacije o kulturi za socijalnu uključenost iz 2017. i 2018.

¹⁸ Izvješće ustanove [King's College London](#) „Prema kulturnoj demokraciji – promicanje kulturnih kapaciteta za sve”.

¹⁹ Tri otvorene metode koordinacije o [mobilnosti umjetnika](#) i gostovanju, 2010., 2012., 2014.

Komisija će:

- podupirati istraživanje o kulturnim preplitanjima kako bi se procijenili utjecaji u različitim područjima, uključujući zdravlje i dobrobit (2018.)
- osmisлити posebne mjere za socijalnu uključivost s pomoću kulture, programa Kreativna Europa i programa Erasmus+²⁰ te razmotriti kriterije odabira za program Kreativna Europa kako bi se potaknulo projektno upravljanje koje se temelji na rodnoj ravnopravnosti (2019.)
- pokrenuti projekt za kulturne i kreativne prostore i gradove u okviru programa Kreativna Europa kako bi se promovirali kulturno sudjelovanje te društvena i urbana obnova (2018.)
- predložiti program mobilnosti za stručnjake u kulturnim i kreativnim sektorima u okviru programa Kreativna Europa (2018.–2019.)

Komisija poziva države članice da:

- preuzmu obvezu ostvarenja znatnog napretka u uklanjanju administrativnih i fiskalnih prepreka mobilnosti, među ostalim u okviru sljedećeg plana rada za kulturu

4.2 Gospodarska dimenzija – podupiranje kreativnosti u obrazovanju i inovacijama koja se temelji na kulturi te one u pogledu radnih mjesta i rasta

- Promicanje umjetnosti, kulture i kreativnog razmišljanja u formalnom i neformalnom obrazovanju i osposobljavanju na svim razinama te u cjeloživotnom učenju
- Poticanje pogodnih ekosustava za kulturne i kreativne industrije, pristupa financiranju, inovacijskog kapaciteta, pravednih naknada za autore i stvaraoce te međusektorske suradnje
- Promicanje vještina potrebnih u kulturnim i kreativnim sektorima, uključujući digitalne, poduzetničke, tradicionalne i specijalizirane vještine

Kultura i kreativnost važne su vrijednosti za gospodarstvo. Kultura izravno doprinosi otvaranju radnih mjesta, rastu i vanjskoj trgovini. Zapošljavanje u kulturnim sektorima EU-a postupno se povećavalo od 2011. do 2016., kad je doseglo 8,4 milijuna. Trgovinski suficit u kulturnim dobrima je 8,7 milijardi EUR²¹, a procjenjuje se da bruto domaćem proizvodu EU-a²² kulturni i kreativni sektori doprinose s 4,2 %. Inovativni gospodarski sektori trebaju i kreativnost kako bi zadržali prednost u odnosu na konkurenciju. Urbane i ruralne zajednice sve se više oslanjaju na kulturu u privlačenju poslodavaca, studenata i turista.

Kultura, umjetnost, kreativnost i kreativne industrije međusobno su neovisne. Kombiniranje znanja i vještina specifičnih kulturnim i kreativnim sektorima sa znanjima i

²⁰ ec.europa.eu/programmes/creative-europe/; https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_hr

²¹ Eurostat 2016. (statistički podaci u području kulture: zapošljavanje, poduzeća, sudjelovanje, trgovina, rashodi)

²² Ernst & Young, istraživanje iz 2014. *Measuring cultural and creative markets in the EU* („Analiza kulturnih i kreativnih tržišta u EU-u”)

vještinama iz drugih sektora pomaže u stvaranju inovativnih rješenja, među ostalim u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija, turizma, proizvodnje, usluga i javnog sektora. Kako bi iskoristila tu transformacijsku moć, Komisija predlaže da se naglasak stavi na tri posebna ekosustava: obrazovanje i osposobljavanje, gradove i regije te same kulturne i kreativne industrije kako bi se stvorila okruženja u kojima se podupiru inovacije na temelju kulture.

Obrazovanje i osposobljavanje: Postoji jasna veza između razina obrazovanja i sudjelovanja u kulturi. Međusektorsko djelovanje na kulturnu svijest i izričaj, jednu od osam ključnih kompetencija prepoznatih na europskoj razini, istražiti će se u kontekstu revidiranog Okvira ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje²³. Postoji i konsenzus o potrebi za prenosivim kompetencijama i vještinama, kojima se potiče kreativnost i kritičko razmišljanje. Komisija podupire rad Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) u vezi s tim kako podučavati, učiti i procjenjivati kreativno i kritičko razmišljanje²⁴, što je trenutačno inovativno područje za Program za međunarodnu procjenu učenika 2021. (PISA). Taj naglasak na kreativnom i kritičkom razmišljanju trebalo bi proširiti na sve razine obrazovanja i osposobljavanja, u skladu s pomakom u pristupu sa STEM-a (znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika) na STEAM (uključujući umjetnost)²⁵.

Gradovi i regije: Kulturni i kreativni sektori imaju goleme mogućnosti za eksperimentiranje, predviđanje trendova te istraživanje modela društvenih i gospodarskih inovacija. Gradovi i regije su prirodni partneri²⁶; glavni su predvodnici razvoja utemeljenog na kulturi zato što imaju veću lokalnu autonomiju, privlačni su pojedincima koji posjeduju velike talente te zato što su pri ruci ljudima koji u njima žive kad je riječ o ispunjavanju potreba i potencijala. Kultura i turizam snažni su pokretači gospodarske aktivnosti. Gradovi koji ulažu u kulturu mogu imati znatne koristi, mogu privući veći ljudski kapital i otvoriti više radnih mjesta u odnosu na usporedive gradove, kako se vidi iz Pregleda kulturnih i kreativnih gradova koji je razvio Zajednički istraživački centar Komisije²⁷. U ruralnim područjima obnova i unapređenje kulturne i prirodne baštine doprinose potencijalu rasta i održivosti²⁸. Integrirano upravljanje kulturnom i prirodnim imovinom potiče ljude da ih otkriju i njima se bave²⁹.

Planiranje je neophodno, ali moraju se dopustiti i inovacije u okviru postupaka odozdo prema gore, kreativni centri³⁰ i inkubatori u kojima slobodni djelatnici i kreativni pojedinci zajedno rade i stvaraju. Klasteri poduzeća u kreativnim sektorima također su pokazali da mogu ostvariti visok rast zaposlenosti³¹; već se oko 6 % od ukupno 1 300 regionalnih prioriteta za pametnu specijalizaciju odnosi na kulturu³². Regionalnom i europskom teritorijalnom suradnjom ostvaruje se rast i otvaraju radna mjesta te se promiče Europa kao turističko odredište, uključujući putem makroregionalnih kulturnih

²³ U Priručniku za otvorenu metodu koordinacije (2016.) utvrđuju se prakse i preporuke.

²⁴ [Centar OECD-a za obrazovna istraživanja i inovacije](#)

²⁵ [COM\(2017\) 247](#)

²⁶ [Kultura za gradove i regije](#), projekt uzajamnog učenja, 2015.–2017.

²⁷ [Pregled kulturnih i kreativnih gradova](#), 2017.

²⁸ Informativni članak o umjetnosti i kulturi u ruralnim područjima, Europska mreža za ruralni razvoj, 2016.

²⁹ Studije slučaja u okviru mreže Natura 2000 o povezivanju kulturne i prirodne baštine

³⁰ [Europska mreža kreativnih centara](#), 2016.–2018.

³¹ [Europska panorama klastera, 2014.](#)

³² <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/map>

ruta³³. Postoji prostor da se na temelju tih iskustava osnaži uloga kulture za teritorijalni razvoj potaknut inovacijama.

Kulturne i kreativne industrije: Da bi se iskoristile mogućnosti u pogledu rasta i radnih mjesta, poduzeća i stručnjaci iz kulturnih i privatnih sektora trebaju povoljne okvirne uvjete: regulatorno okruženje kojim se nagrađuje stvaranje, bolji pristup financiranju, mogućnosti za širenje i poslovanje na međunarodnoj razini te ponudu posebnih vještina.

Za mnoge Europljane, posebno mlade, zapošljavanje u kulturnom sektoru važno je za ulazak na tržište rada (u Latviji, Rumunjskoj, Cipru, Bugarskoj, Portugalu, Estoniji i Španjolskoj veći udio osoba od 15 do 29 godina zaposlen je u kulturnom sektoru nego u gospodarstvu u cjelini). Međutim, kad prevladava rad na projektima, atipično zapošljavanje i rad u nepunom radnom vremenu, to može biti problematično. Prilagodba regulatornog okvira za pružanje osiguranja i socijalne zaštite radnicima koji rade s prekidima i koji su sve mobilniji predstavlja veliki politički izazov. Pravedna naknada autorima i stvaraocima još je jedan cilj koji Komisija nastoji ostvariti u okviru strategije jedinstvenog digitalnog tržišta.

Pristup financiranju i dalje je veliki izazov za sektor koji većinom čine MSP-ovi i mikropoduzeća. Početak provedbe Instrumenta jamstva za kulturne i kreativne sektore, dostupnog u okviru programa Kreativna Europa, obećava te će se taj instrument i osnažiti. Nastavit će se istraživati drugi instrumenti poput skupnog financiranja³⁴, privatnog financiranja sredstvima sponzora ili zaklada te privatno-javnih partnerstava.

Stručnjaci u kulturnim i kreativnim sektorima trebaju imati široku paletu digitalnih, tradicionalnih, transverzalnih i posebnih vještina. Nova agenda temelji se na tekućem političkom radu, posebno na poduzetničkim³⁵ vještinama i vještinama povezanim s baštinom.

U Novoj agendi prednost se daje međusektorskom pristupu suradnji EU-a jer digitalizacija i zajedničko stvaranje i dalje ruše umjetničke i gospodarske granice. To će se nadopuniti posebnim inicijativama u najzrelijim sektorima kako bi se učinkovitije podupirala bogata raznovrsnost europskog kulturnog izričaja.

Komisija će:

- podupirati fazu validacije projekta Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) pod naslovom „Poučavanje, procjenjivanje i učenje vještina za kreativno i kritičko razmišljanje u obrazovanju” kako bi se modul kreativnost uključio u Program za međunarodnu procjenu učenika 2021., te istražiti mogućnosti za slično djelovanje u visokom obrazovanju i osposobljavanju (2018.)
- promicati glazbu i umjetnost u obrazovanju i osposobljavanju, uključujući kao prioritetnu temu u programu Erasmus+ (2019.), te promicati razvoj kreativnosti usmjerene na interdisciplinarnе module na visokim učilištima, kombiniranjem umjetnosti, informacijskih i komunikacijskih tehnologija, poduzetničkih i poslovnih vještina (2018.)
- nastaviti podupirati regije u provedbi strategija pametne specijalizacije i

³³ [Routes4U \(Rute za vas\)](#): Zajednički program Komisije i Vijeća Europe o kulturnim rutama u makroregijama

³⁴ [Crowdfunding4Culture](#)

³⁵ Uključujući putem okvira za europsko poduzetništvo i okvira za digitalne kompetencije (EntreComp, DigComp).

makroregionalnih strategija usmjerenih na kulturu te promicati održivi kulturni turizam u okviru posebne europske inicijative u Europskoj godini

- podupirati partnerstva kreativnih stručnjaka i industrija i europskih mreža inkubatora za inovacije utemeljene na kreativnosti kojima se integriraju kreativnost, umjetnost i dizajn s najnovijim tehnologijama i znanosti
- provesti pilot-projekt kojim se potiču čvršća partnerstva kulturnih i kreativnih sektora, lokalnih tijela, socijalnih partnera te pružatelja obrazovanja i osposobljavanja (2018.)
- razmotriti osnivanje zajednice znanja i inovacija za kulturnu baštinu i kreativne industrije Europskog instituta za inovacije i tehnologiju (2019.)
- organizirati redoviti dijalog s kulturnim i kreativnim sektorima u kontekstu obnovljene strategije za industrijsku politiku kako bi se utvrdile potrebe politike i pružila potpora sveobuhvatnom političkom okviru na razini EU-a
- organizirati redoviti dijalog s glazbenim sektorom i provoditi pripremnu mjeru „Glazba pokreće Europu”
- pojačati dijalog s europskom audiovizualnom industrijom, uključujući putem događanja u okviru Europskog filmskog foruma (2018.)
- podupirati države članice u osiguravanju pravednih naknada za umjetnike i stvaraoc u okviru općih i sektorskih dijaloga, u skladu sa strategijom jedinstvenog digitalnog tržišta (2019.)

Komisija poziva države članice da:

- preuzmu obvezu poboljšanja socio-ekonomskih uvjeta umjetnika i stvaraoca te promicanja obrazovanja i osposobljavanja u području umjetnosti u okviru sljedećeg plana rada

4.3 Vanjska dimenzija – Jačanje međunarodnih kulturnih odnosa

- podupiranje kulture kao pokretača održivog društvenog i gospodarskog razvoja
- promicanje kulture i međukulturnog dijaloga radi miroljubivih odnosa među zajednicama
- osnaživanje suradnje u području kulturne baštine

Zajedničkom komunikacijom iz 2016. pod nazivom „Ususret Strategiji EU-a za međunarodne kulturne odnose”³⁶ EU je uspostavio okvir za kulturnu suradnju s partnerskim zemljama. To je potpuno u skladu s Konvencijom UNESCO-a iz 2005. o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja, čije su stranke EU i sve države članice³⁷. U Globalnoj strategiji za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije³⁸ utvrđeno je da je kulturna diplomacija novo područje za zajedničko vanjsko djelovanje EU-a. U novom europskom konsenzusu o razvoju³⁹ prepoznaje se uloga kulture kao važne sastavnice i pokretača.

³⁶ [JOIN/2016/029](#)

³⁷ <http://en.unesco.org/creativity/>; najnovije izvješće EU-a dostupno je [ovdje](#).

³⁸ [Globalna strategija EU-a](#)

³⁹ [Naš svijet, naše dostojanstvo, naša budućnost, 2017.](#)

Komisija, Visoka predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku (Visoka predstavnik) i službe Komisije, uključujući Europsku službu za vanjsko djelovanje (EEAS) potpuno podupiru tekući rad u Vijeću na osmišljavanju sveobuhvatnog postupnog pristupa međunarodnim kulturnim odnosima. Djelovanjem EU-a ostvaruju se sinergije i dodana vrijednost⁴⁰, posebno s obzirom na proširenu ulogu delegacija EU-a. Kulturne žarišne točke u delegacijama EU-a osposobljavaju se o kulturnoj dimenziji razvoja i vanjskih odnosa kako bi se bolje širile najbolje prakse te ispunile potrebe i očekivanja lokalnih partnera.

Novom agendom omogućava se djelotvornije promicanje kulture kao temelja identiteta i kohezije, pokretača socio-ekonomskog razvoja te čimbenika kojim se izravno potiču miroljubivi odnosi, uključujući kontaktima među ljudima do kojih dolazi u okviru obrazovanja i projekata za mlade, s posebnim naglaskom na zemlje zapadnog Balkana i zemlje proširenja⁴¹. Komisija namjerava iskoristiti Agendu i kako bi se naglasila kulturna dimenzija održivog razvoja te kako bi se pomoglo u provedbi UN-ova Programa održivog razvoja do 2030.

Europska godina kulturne baštine 2018.³, u koju je područje zapadnog Balkana potpuno uključeno, jedinstvena je prilika za jačanje kulturnih veza s partnerskim zemljama i lokalnim kulturnim sektorima. Partnerstva nastala tijekom te godine trebala bi se nastaviti u okviru kulturne suradnje EU-a i novog Europskog akcijskog plana za kulturnu baštinu. U područjima pogođenima sukobima provode se ili samo što se nisu počeli provoditi projekti za zaštitu i obnovu oštećene kulturne baštine, za promicanje otvaranja radnih mjesta i boljih životnih uvjeta.

Komisija i Visoka predstavnik će:

- promicati kulturne i kreativne sektore na zapadnom Balkanu pojačanom potporom iz programa Kreativna Europa te razmotriti uporabu Instrumenta pretpristupne pomoći za potporu kulturi u zemljama proširenja i na zapadnom Balkanu, posebice u pogledu provedbe povezanih ključnih inicijativa Akcijskog plana za potporu preobrazbi zapadnog Balkana
- razmotriti pokretanje treće faze kulturnog programa Istočnoga partnerstva te u mediteranskim zemljama osnažiti civilno društvo s pomoću kulture
- pokrenuti pripremne mjere u vezi s Europskim kućama kulture u partnerskim zemljama
- ojačati dijalog o kulturi s Kinom i pokrenuti novi dijalog s Japanom
- provesti 11. kulturni program Europskog razvojnog fonda unutar država AKP-a za afričke, karipske i pacifičke zemlje, nadopunjujući aktivnosti u okviru svih drugih relevantnih programa EU-a kako bi se poticalo otvaranje radnih mjesta, izgradnja identiteta, strukovno osposobljavanje, audiovizualna suradnja i provela Konvencija UNESCO-a iz 2005. o zemljama u razvoju
- razviti strategije za kulturnu suradnju na regionalnoj razini, počevši sa zemljama zapadnog Balkana, Bliskog istoka, regijom sjeverne Afrike i Latinske Amerike
- dodati zaštitu kulturne baštine zadaćama misija Zajedničke sigurnosne i

⁴⁰ Uključujući u okviru nove Platforme za kulturnu diplomaciju EU-a

⁴¹ COM(2018) 65

obrambene politike, prema potrebi, na temelju misija i projekata koji su u tijeku

- podupirati koridore povezane s baštinom Puta svile u središnjoj Aziji, Afganistanu i Iranu

Komisija poziva države članice da:

- surađuju u osmišljavanju zajedničkih aktivnosti s Komisijom, Visokom predstavnicom i službama Komisije, uključujući Europsku službu za vanjsko djelovanje

5. Horizontalne mjere

Iako većina mjera iz Nove agende prvenstveno doprinosi jednom od tri cilja, odnosno socijalnim, gospodarskim i međunarodnim odnosima, mnogi su aspekti transverzalni. Dva velika područja političkog djelovanja na razini EU-a, odnosno kulturna baština i digitalno područje, poslužit će za sva tri cilja.

5.1 Zaštita i vrednovanje kulturne baštine

Europska godina kulturne baštine 2018. uspješno je započela; tisuće se aktivnosti provodi diljem Europe. Komisija doprinosi tako što se izravno usredotočava na deset glavnih tema⁴² u okviru četiri osnovna cilja: angažman, održivost, zaštita i inovacije. Oni će se pretočiti u preporuke, načela i alate kako bi se osiguralo pozitivno nasljeđe Europske godine te doprinijelo Novoj agendi.

Po završetku Europske godine Komisija će:

- predstaviti **Akcijski plan za kulturnu baštinu** i zatražiti od država članica da izrade slične planove na nacionalnoj razini te da nastave s provedbom deset europskih inicijativa u okviru planova rada za kulturu koje je sastavilo Vijeće
- predložiti uključenje rezultata Europske godine u buduće programe EU-a i kohezijsku politiku
- podupirati provedbu buduće uredbe EU-a o uvozu kulturnih dobara u okviru akcijskog plana protiv nezakonitog trgovanja kulturnim dobrima te uspostaviti znanstveno-političku socijalnu platformu dionika za ugroženu kulturnu baštinu

5.2 Strategija Digital4Culture

Digitalna revolucija omogućuje uvođenje novih i inovativnih oblika umjetničkog stvaralaštva, širi, demokratičniji pristup kulturi i kulturnoj baštini te nove načine pristupa kulturnom sadržaju, njegovoj potrošnji i unovčivanju. Da bi uzela u obzir taj razvoj, Komisija priprema novu strategiju EU-a *Digital4Culture* kako bi se nadovezala na prijedloge o autorskim pravima, audiovizualnom sektoru i emitiranju u okviru strategije jedinstvenog digitalnog tržišta te postavila temelje za buduće djelovanje u okviru idućeg višegodišnjeg financijskog okvira Unije.

Komisija će:

- stvoriti mreže stručnih centara diljem EU-a za zaštitu ugroženih spomenika

⁴² Deset [europskih inicijativa](#) glavne su teme za međusektorsko političko djelovanje, uključujući obrazovanje, nezakonitu trgovinu, načela kvalitete za obnovu, održiv kulturni turizam, vještine i inovacije.

kulturne baštine putem digitalizacije velikih razmjera (2019.)

- stvoriti internetski direktorij europskih filmova i pokrenuti prvi Filmski tjedan EU-a kako bi europski filmovi bili dostupni u školama diljem Europe (2019.)
- uspostaviti paneeuropsku mrežu digitalnih kreativnih i inovacijskih centara za potporu digitalnoj transformaciji (2020.)
- predložiti sljedeće korake za Europeanu, europsku digitalnu platformu za kulturnu baštinu (2018.)
- pokrenuti pilot-programe mentorstva za stručnjake iz audiovizualnog sektora, posebno žene, kako bi se pomoglo novim talentima u razvoju karijere i sposobnosti (2019.)
- stimulirati preplitanja i suradnju između umjetnosti i tehnologije za održive inovacije na industrijskoj i društvenoj razini (2018.)

6. Provedba Nove agende

Poštujući načela supsidijarnosti, uloga je EU-a da osigura poticaje i smjernice za ispitivanje novih ideja i da podupire države članice u unapređenju zajedničke agende. U nekim područjima ima dosta prostora da se učini više u okviru strateškog usmjeravanja, poboljšanih metoda rada i pokusnih aktivnosti.

6.1. Suradnja s državama članicama

Novu agendu trebalo bi provoditi putem planova rada i radnih metoda, poput otvorene metode koordinacije, koje su odobrile države članice.

Da bi se povećao utjecaj, Komisija predlaže i stavljanje naglaska na konkretnu provedbu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini u okviru zajedničkih projekata koji se djelomično financiraju instrumentima EU-a, nudeći uzajamno učenje i tehničku pomoć državama članicama ili regionalnim i lokalnim tijelima koja su odredile države članice.

Komisija poziva države članice da razmotre sljedeće teme za zajednički rad:

- participativno upravljanje baštinom, u suradnji s Vijećem Europe
- načela kvalitete za intervencije u vezi s baštinom i njezinu obnovu
- pristup financiranju i inovacijskim kapacitetima u kulturnom i kreativnom sektoru
- povećanje broja projekata povezanih s kulturom i baštinom koji se podupiru programima EU-a

6.2. Strukturirani dijalog s civilnim društvom

Komisija namjerava proširiti trenutačni strukturirani dijalog⁴³ te razmatrati i teme koje nisu obuhvaćene otvorenom metodom koordinacije, bolje iskoristiti mogućnosti internetske suradnje te na pojedinačnoj osnovi surađivati s relevantnim organizacijama izvan kulturnih i kreativnih sektora. Predložit će i aktivniju ulogu civilnog društva u pripremi europskih kulturnih foruma koji se odvijaju svake dvije godine.

⁴³ www.voicesofculture.eu.

7. Promicanje kulture u okviru politika i programa EU-a

Program Kreativna Europa i idući program imat će izravnu ulogu u podupiranju Nove agende, a Komisija će poboljšati sinergije između projekata i političkih aktivnosti. Strategijom *Digital4Culture* poboljšat će se usklađenost između kulturnih, digitalnih i audiovizualnih inicijativa. Komisija će podupirati i društvene, gospodarske i međunarodne ciljeve Nove agende mjerama u drugim područjima politike i drugim politikama EU-a, sadašnjim i budućima, a intervencijama će se nadopuniti i podržati kulturne politike država članica.

8. Sljedeći koraci

Nova europska agenda za kulturu ključni je element Komisijina odgovora na zadaću sa sastanka Europskog vijeća iz prosinca 2017. Njome se nudi okvir za iduću fazu suradnje na razini EU-a u rješavanju aktualnih društvenih izazova putem transformacijske moći kulture. Novi se pristup predlaže u okviru holističke vizije, odnosno poticanjem sinergije među kulturnim sektorima i s drugim područjima politike. Za uspješnu provedbu Nove agende i mjera iz nje potrebna je bliska suradnja s Europskim parlamentom, Vijećem i državama članicama te dionicima iz kulturnog sektora, a i njihova uključenost.

Politička suradnja u okviru Nove agende podupirat će se 2019. i 2020. u okviru programa Kreativna Europa i drugih programa EU-a kojima se financiraju kulturni projekti, a od 2021. idućim programima u okviru idućeg višegodišnjeg financijskog okvira EU-a.